

LIETUVOS MIGRACIJOS POLITIKOS KRYPTIŲ ĮGYVENDINIMO IR MIGRACIJOS PROCESŲ STEBĖSENOS 2019 M. ATASKAITA

Vadovaudamosi Lietuvos migracijos politikos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 79 „Dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo“, (toliau – Gairės) ministerijos ir kitos atsakingos institucijos bei įstaigos pagal kompetenciją pateikė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai (toliau – VRM) informaciją apie 2019 m. vykdytas priemones ir atliktus darbus įgyvendinant Gairėse numatytas migracijos politikos kryptis (Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 166 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 22 d. nutarimo Nr. 79 „Dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo“ pakeitimo“ Gairės buvo išdėstytos nauja redakcija; vadovaudamosi minėtu nutarimu, institucijos ir įstaigos apibendrintą 2019 metų informaciją pateikė pagal iki minėto nutarimo įsigaliojimo galiojusią Gairių priede nurodytus migracijos procesų stebėsenos vertinimo kriterijus).

VRM išanalizavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijų, Lietuvos statistikos departamento, Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Migracijos departamento prie VRM, Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie VRM, Informatikos ir ryšių departamento prie VRM, Tarptautinės migracijos organizacijos (toliau – TMO) Vilniaus biuro pateiktą informaciją ir teikia apibendrintą informaciją, išvadas ir pasiūlymus, informaciją apie atsakingų institucijų vykdytas priemones, įgyvendinant Gairėse numatytas migracijos politikos kryptis (1 priedas), taip pat informaciją apie esminius migracijos procesų pokyčius 2019 m. (2 priedas).

Pastaraisiais metais nuolat mažėjęs gyventojų skaičius Lietuvoje stabilizavosi ir, išankstiniais duomenimis, 2020 m. pradžioje šalyje gyveno 2 794 300 asmenų (2019 m. – 2 794 200). **Migracijos balansas tarp emigravusių ir imigravusių asmenų 2019 m. išliko teigiamas, o imigrantų padaugėjo net 1,4 karto.**

2019 m. net 25 proc. augo Lietuvos Respublikoje gyvenančių užsieniečių skaičius ir sudarė 64 672. Pažymėtina, kad iš visų Lietuvos Respublikoje gyvenančių užsieniečių didžiausią dalį – 37 proc. sudarė Ukrainos piliečiai (padidėjimas – 41 proc.), o Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybių narių piliečiai sudarė apie 12 procentų. 2019 m. Lietuvoje gyveno 2 904 asmenys be pilietybės (2018 m. – 3074).

1. Emigracijos ir grįžtamosios migracijos sritis

- įgyvendinamos Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 m. strategijos 2019–2021 metų tarpinstitucinio veiklos plano priemonės¹;
- įgyvendinamos „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą kūrimo 2012–2020 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano priemonės²;
- įgyvendinamos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatytos priemonės, susijusios su grįžtamosios migracijos skatinimu ir grįžusių Lietuvos piliečių integracija;

¹ Siekiama įveikti mažą gimstamumą, trumpą vidutinę gyvenimo trukmę, didelę emigraciją ir menką grįžtamąją migraciją.

² Siekiama palaikyti ryšius su užsienio lietuviais, skatinti lietuviybės puoselėjimą užsienyje ir telkti Lietuvos diasporą Lietuvos valstybei stiprinti, jos vardui garsinti: <http://www.urm.lt/default/lt/globali-lietuva/globalios-lietuvos-programa/globalios-lietuvos-programos-igyvendinimas>.

- įgyvendinamos Užimtumo didinimo 2014–2020 m. programos priemonės;
- plėtojama Migracijos informacijos centro veikla³;
- teikiama parama užsienio lietuviams mokslo, švietimo ir kultūros srityse;
- skatinama investicinė ir diasporos įsitraukimo į ekonominę veiklą aplinka;
- stiprinama ekonominė gerovė ekonomiškai silpnuose regionuose;
- įgyvendinamas nevyriausybių organizacijų ir bendruomeninės veiklos stiprinimo veiksmų planas⁴;
- parengta įstatyminė bazė lietuvių kilmės užsieniečių ir jų šeimos narių perkėlimui į Lietuvos Respubliką iš humanitarinės krizės apimtų valstybių;
- reemigracija „Brexit’o“ kontekste.

Lietuvoje nuosekliai įgyvendinamos įvairių programų priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti ryšius su užsienio lietuviams ekonominėje, švietimo, kultūros ir kitose srityse, skatinant grįžti ir mažinant išvykimo paskatas. Didelis dėmesys skiriamas informacinei sklaidai, tam tikslui naudojamos įvairios priemonės, į kurias yra įsitraukusios visos susijusios valstybės institucijos.

Viena iš efektyviausių informavimo iniciatyvų – Migracijos informacijos centras. 2019 m. šio centro tinklalapį www.renkuosilietuva.lt aplankė 594 866 lankytojai (4 kartus daugiau nei 2018 m.). 2019 m. suteiktų konsultacijų skaičius, palyginti su 2018 m., išaugo daugiau nei 4 kartus ir pasiekė 8 790 (2018 – 2 131).

Viena iš svarbiausių aktualijų 2019 m. migracijos kontekste – Jungtinės Karalystės (toliau – JK) išstojimas iš ES (toliau – „Brexit’as“). Pagalba piliečiams ir užsieniečiams teikiant informaciją ir konsultacijas su „Brexit’u“ susijusiais klausimais tapo prioritetu daugeliui institucijų, todėl koordinavimas buvo vykdomas Vyriausybės lygmeniu.

Į emigracijos mažinimą ir ryšių palaikymą su išvykusiais asmenimis orientuotos 2019 m. tikslinės priemonės:

I. Užsienyje gyvenantiems ir (arba) ketinantiems grįžti lietuviams

- pradėtas asmenų perkėlimo iš Venesuelos Bolivarо Respublikos į Lietuvos Respubliką procesas;
- lietuvių užsienyje, diasporos organizacijų ir jų lyderių kompetencijų stiprinimas;
- užsienio lietuvių įsitraukimo į Lietuvos gyvenimą skatinimas – ryšio su Lietuva stiprinimas;
- informacijos sklaida ir užsienio lietuvių nuomonės apklausa;
- stiprinamos užsienio lietuvių organizacijos;
- remiamos diasporos ir užsienio lietuvių tikslinės veiklos;
- užtikrintas lietuviškų formaliojo ir neformaliojo ugdymo įstaigų užsienyje išlaikymas;
- skatinami grįžtamosios migracijos, grįžusių Lietuvos piliečių integracijos projektai.

II. Lietuvos regionuose

- atvykstančių ir grįžtančių asmenų įtraukimas į bendruomeninę veiklą;
- Lietuvos gyventojų ir užsienio lietuvių bei užsieniečių bendruomeninių iniciatyvų Lietuvos savivaldybėse skatinimas;

³ Paskirtis – informacijai ir konsultacinei pagalbai visais su grįžimu į Lietuvą ir gyvenimu Lietuvoje susijusiais klausimais teikti vieno langelio principu.

⁴ Tikslas – plėsti nevyriausybines ir bendruomenines organizacijas, stiprinti bendruomeninę veiklą ir institucinius gebėjimus.

- VŠĮ „GO Vilnius“ organizuoti seminarai sostinėje dirbantiems ar norintiems dirbti ir įsikurti užsieniečiams;
- darbo aplinkos ir gyvenimo sąlygų gerinimas, kultūrinės ir ekonominės veiklos plėtra regionuose.

III. Informacinė sklaida

- informavimas „Brexit’o“ klausimais;
- vieno langelio principu Migracijos informacijos centro teikiama informacija ir konsultacijos, siekiantiems atvykti ar grįžti gyventi į Lietuvą, taip pat ir jau atvykusiems į Lietuvą asmenims;
- informaciniuose renginiuose JK pristatytos darbo ir gyvenimo Lietuvoje sąlygos, darbo rinkos situacija, pristatytos paklausiausios profesijos;
- vykdoma kita informacinės ir konsultacinės pagalbos veikla.

IV. Švietimo srityje

- nemokami lietuvių kalbos kursai užsieniečiams;
- lituanistinio švietimo rėmimo ir skatinimo programos užsienio lietuviams;
- užsienio lietuvių studijų Lietuvos aukštosiose mokyklose skatinimas;
- remiamos vaikų vasaros stovyklos ir vaikų edukacinė-kultūrinė veikla Lietuvoje ir užsienyje, skirta parama užsienio lietuvių neformaliojo lituanistinio švietimo projektams;
- plėtojamas išvykusių į užsienį asmenų nuotolinis mokymas Lietuvos mokyklose;
- mokyklų parengimas sugrįžtančių asmenų priėmimui ir integracijai;
- švietimo informacinės sistemos pritaikymas ir Mokinių registro atnaujinimas (su įrašais apie grįžusiųjų iš užsienio poreikius).

V. Priemonės ekonomikos ir inovacijų srityje

- talentų pritraukimo ir išlaikymo Lietuvoje sistemos sukūrimas;
- veikla Europos užimtumo tarnybos bendradarbiavimo tinkle;
- bendradarbiavimas su lietuvių diasporos verslo profesionalais;
- verslo santykių plėtra su užsienyje gyvenančiais lietuviais;
- konsultacijos ir pagalba grįžtantiems emigrantams integruotis į darbo rinką.

2019 m. Lietuvoje ir toliau gerėjo migracijos balansas: nuosekliai mažėjo emigracijos rodiklis, kartu didėjo reemigravusių asmenų skaičius. Iš JK sugrįžusieji 2019 m. sudarė net 47 proc. bendro grįžusiųjų skaičiaus, toks didelis rodiklis sietinas ir su JK išstojimu iš ES. Didžiausi emigracijos srautai ir toliau išlieka į ekonomiškai labiau pažengusias valstybes (JK, Norvegiją, Vokietiją), tačiau padaugėjo išvykstančių į tokias šalis kaip Ukraina ir Baltarusija. Išvykusiųjų darbingo amžiaus asmenų mažėjimas procentais prilygo bendram išvykusiųjų skaičiaus mažėjimui (9 proc., palyginti su 2018 m.). Emigravusių asmenų skaičius, palyginti su 2018 m., sumažėjo visose Lietuvos apskrityse.

Remiantis Užsienio reikalų ministerijos užsakytos emigravusių lietuvių apklausos⁵ rezultatais (vykdytos 2019 m. lapkričio–gruodžio mėn.), **pagrindinės emigruoti paskatinusios priežastys: žemos pajamos, noras pakeisti gyvenimą, šeimų susijungimas, studijos, karjeros siekis, nesėkmingos darbo paieškos Lietuvoje.** Tačiau 21 proc. respondentų nurodė, kad dabar

⁵ <https://urm.lt/uploads/default/documents/ULA%202019%20URM%20TINKLALAPIUI.pdf>

nebesvarstytų išvykimo. Daugiau nei pusė visų respondentų yra politiškai aktyvūs Lietuvos gyvenime ir ketina toliau būti, absoliučiai daugumai apklaustųjų yra svarbi Lietuvos pažanga ir gerovė, o 87 proc. – svarbus tautinis identitetas. Ateityje į Lietuvą grįžti neatmeta galimybės 60 proc. apklaustųjų, dažniausias tam motyvas yra likusi šeima ar draugai. Esminės problemos Lietuvoje nurodytos: dėmesio, informacijos, bendradarbiavimo, finansinės pagalbos iš valdžios institucijų stoka; neigiamas požiūris į emigrantus, taip pat tolerancijos trūkumas, netenkinantis darbdavių požiūris į darbuotojus, tačiau pagrindinė kliūtis grįžti – mažas atlyginimas.

Tarp naudingiausių „Globalios Lietuvos“ programos sričių įvardinti – bendruomeniškumo skatinimas, lituanistinis švietimas ir kultūros puoselėjimas. Užsienyje gyvenantys lietuviai rodo susidomėjimą mokymo galimybėmis, tai patvirtina ir pernai 34 proc. išaugęs užsienio lietuvių, studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose, skaičius. Tačiau dėl mažo Lietuvos aukštojo mokslo žinomumo didelė dalis užsienio lietuvių renkasi studijas kitų šalių universitetuose. Užsienio lietuviams taip pat trūksta informacijos apie teikiamas lengvatas studijuoti Lietuvos aukštosiose mokyklose. Nors bendrojo ugdymo mokyklos ir savivaldybių švietimo skyrių padaliniai nuolat konsultuojami, kaip priimti iš užsienio atvykusį mokinį, dalis mokyklų vis dar taiko senus ir neveiksmingus mokinių integravimo įrankius (nelanksčiai organizuoja ugdymo procesą, netaiko individualaus ugdymo plano, neskiria papildomų lietuvių kalbos valandų, taiko standartinį žinių vertinimą ir kt.). Užsienio lietuviams, planuojantiems grįžti į Lietuvą, sėkmingai integruotis į Lietuvos mokyklas padėtų lietuvių kalbos ir kitų lituanistinių dalykų mokymasis nuotoliniu būdu. **Šiuo metu veikiantis nuotolinis mokymas yra sudėtingas, neatitinkantis užsienyje gyvenančių vaikų poreikių.**

Tiesioginį kontaktą su užsienio lietuviais taip pat galima pasiekti per informavimo priemones, todėl jas būtina išnaudoti kuo efektyviau. Svarbus informacijos šaltinis apie Lietuvą tarp užsienio lietuvių yra internetinė žiniasklaida, kuri taip pat galėtų efektyviai prisidėti prie grįžtamosios migracijos skatinimo. 2019 m. populiariausios užklausų temos apie migraciją informaciniuose tinklalapiuose buvo šios: užsieniečiai Lietuvoje, socialinės garantijos, dokumentai, grįžimo procesas, sveikatos apsaugos klausimai, nekilnojamasis turtas, vaikų integracija į lietuvišką švietimo sistemą, darbo paieška ir įsidarbinimas, verslo kūrimo procesas. **Tai parodo, kad, planuojant priemones reemigracijai skatinti, būtina laikytis horizontalaus požiūrio ir taikyti kompleksines priemones socialinės apsaugos, švietimo, sveikatos apsaugos, darbo ir verslo srityse.**

Svarbu išlaikyti glaudų ryšį su lietuvių bendruomenėmis, skatinant aktyvumą Lietuvos politiniame ir kultūriniame gyvenime. **Apklausose užsienio lietuviai pažymi, kad pasigenda renginių įvairovės ir kiekio, todėl tikslinga plėtoti kultūrinius ryšius su užsienio lietuviais per bendruomenes.**

Emigraciją skatinantiems veiksniams silpninti ir ryšiams stiprinti su užsienio lietuviais rekomenduotina plėtoti ir stiprinti šias kompleksines ir kryptingas priemones:

- didinti paramą lietuvių bendruomenėms užsienyje, organizuojant kultūrinius renginius;
- tobulinti viešųjų paslaugų sektorių, atsižvelgti į užsienyje gyvenančių ir grįžtančių lietuvių specifiką;
- užtikrinti nemokamus lietuvių kalbos kursus, organizuoti grįžusiųjų įsitraukimą į kultūros ir socialinės veiklos sritis;

- skatinti toleranciją ir formuoti pozityvų grįžtančiųjų įvaizdį, pasitelkti internetinę žiniasklaidą;
- plėsti užsienyje gyvenančių ir grįžtančių lietuvių informavimą ir konsultavimą aktualiais gyvenimo Lietuvoje klausimais;
- užtikrinti studijų programų prieinamumą užsienio lietuviams, tobulinti nuotolinių mokymo programas;
- teikti valstybinių institucijų ir savivaldybių paramą įgyvendinant nevyriausybinių ir visuomeninių organizacijų tikslines iniciatyvas, susijusias su reintegracija ir emigracijos mažinimu;
- regioninių programų projektais stiprinti bendruomeninę veiklą, užimtumą ir gyventojų susietumą su gyvenamąja aplinka.

2. Imigracijos sritis

- imigracijos procedūrų tobulinimas (supaprastinimas ir pagreitinimas, piktnaudžiavimo ribojimas);
- specialios sąlygos „Brexit’o“ kontekste;
- išduodamų dokumentų tobulinimas;
- vizų tvarkos tobulinimas, vizų centrų plėtra;
- Lietuvos migracijos informacinės sistemos diegimas;
- užsieniečių įdarbinimo procedūrų ir duomenų bazių tobulinimas.

Imigracijos procesas Lietuvos ekonominiame gyvenime vaidina svarbų vaidmenį, pritraukiant trūkstamų profesijų atstovus iš užsienio ir užpildant laisvas darbo vietas, pritraukiant verslą bei kvalifikuotą darbo jėgą. Siekiant supaprastinti ir pagreitinti imigracijos procedūras, tačiau kartu ir sumažinti galimybes jomis piktnaudžiauti, 2019 m. didelis dėmesys buvo skiriamas teisės aktų tobulinimui.

Imigracijos priemonės ir toliau turi būti pasitelkiamos, užtikrinant Lietuvos socialinės gerovės tvarumą, ekonomikos augimą bei mokslinės plėtros potencialą. **Tačiau kartu turi būti užtikrinami Lietuvos piliečių interesai, todėl būtina efektyvi stebėsenos sistema, kuri kontroliuotų imigracijos procesus, atsižvelgiant į turimus vidaus darbo rinkos išteklius.**

2019 m. imigracijos srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ supaprastintos imigracijos taisyklės į Lietuvą dirbti atvykstantiems užsieniečiams;
- ✓ nustatytas aiškus reglamentavimas dėl užsieniečių teisės dirbti trumpalaikio buvimo Lietuvos Respublikoje laikotarpiu;
- ✓ palengvintos leidimo laikinai gyventi išdavimo procedūros startuoliams;
- ✓ įtvirtintos teisinės sąlygos sudaryti Patvirtintų įmonių sąrašą;
- ✓ supaprastintos leidimų laikinai gyventi išdavimo sąlygos ekonomiškai stiprių valstybių piliečiams, dirbantiems ar ketinantiems dirbti, užsiimantiems verslu ar kita teisėta veikla Lietuvos Respublikoje;
- ✓ reglamentuotas kvotų užsieniečiams nustatymas ir naudojimas;
- ✓ patvirtintas naujo pavyzdžio dokumentų ES valstybių narių piliečiams išdavimas;
- ✓ atsisakyta perteklinių procesų ir reikalavimų, supaprastinta dalis administracinių procedūrų tvarkant atvykimo dokumentus;

- ✓ nustatytas leidimo dirbti reikalavimas trečiųjų šalių piliečiams komandiravimo į Lietuvos Respubliką atvejais;
- ✓ parengti ir priimti teisės aktų pakeitimai dėl užsieniečių teisinės padėties Lietuvos Respublikoje, susiję su „Brexit’u“;
- ✓ supaprastinti procedūriniai vizų gavimo reikalavimai;
- ✓ patvirtintas daugkartinės nacionalinės vizos išdavimas ilgalaikio buvimu tikslu;
- ✓ patvirtintas Profesijų, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašas.

2019 m. į Lietuvos Respubliką imigravo 19 655 užsieniečiai, palyginti su 2018 m., šis skaičius padidėjo 1,6 karto. **Kelintus metus iš eilės didžiausią poveikį atvykstančiųjų srautams, o kartu ir Lietuvos darbo rinkai, turėjo susitarimas dėl bevizio režimo taikymo Ukrainos piliečiams.** Iš Ukrainos 2019 m. į Lietuvą imigravo net 8 867 asmenys (2018 m. – 5 732), šios šalies piliečiams buvo išduotas ir didžiausias skaičius leidimų dirbti – 3 291 (2018 m. – 2 707). 2019 m. iš atvykusiųjų darbo pagrindu į Lietuvą 51 proc. sudarė Ukrainos piliečiai, virš 20 proc. – Baltarusijos Respublikos piliečiai, apie 4 proc. – Rusijos Federacijos piliečiai.

Darbo imigracija daugiausiai koncentruojasi keliuose ūkio šakose – dauguma darbuotojų iš trečiųjų šalių įdarbinami paslaugų, pramonės ir statybos sektoriuose. Apie 40 proc. visų darbo pagrindu 2019 m. išduotų nacionalinių vizų sudarė vizos, išduotos užsieniečiams, kurie vyko dirbti į įmones, įtrauktas į Patvirtintų įmonių sąrašą. Pažymėtina, kad **vidaus darbo rinkai įtaką daro darbo jėgą įvežti suinteresuoti darbdaviai, kurie į laisvas darbo vietas siekia pritraukti pigiau apmokamų darbuotojų iš trečiųjų šalių, tačiau tokia imigracija sudaro konkurenciją Lietuvos gyventojams darbo rinkoje, kartu kyla užsieniečių išnaudojimo ir prekybos žmonėmis rizika.**

Valstybinė darbo inspekcija 2019 m. atliko 7,1 tūkst. patikrinimų, kurių metu vykdė nelegalaus ir nedeklaruoto darbo bei nedeklaruotos savarankiškos veiklos, taip pat užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimų kontrolę. **Nustatyta, kad 2019 m., palyginti su 2018 m., apie 12,2 proc. daugiau užsieniečių dirbo nelegaliai.**

Darbo imigracija labiausiai veikia veiklos sektorius, nereikalaujančius aukštos kvalifikacijos, todėl būtina stebėti atskiras sritis, kad Lietuvos piliečiai nenukentėtų finansiškai dėl augančios konkurencijos ir nebūtų išstumti iš darbo rinkos pigesnės darbo jėgos. Nuo 2019 m. darbdavių teikiama informacija apie įdarbintus užsieniečius per Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacinę sistemą padeda Užimtumo tarnybai tinkamai įvertinti situaciją darbo rinkoje, jos pokytį ir, išanalizavus darbuotojų pasiūlą ir paklausą, teikti socialinės apsaugos ir darbo ministruui pagrįstus pasiūlymus dėl kvotos dydžio nustatymo.

Vertinant Lietuvos startuolių pritraukimo programos suteikiamą naudą su ES ir kitų pasaulio valstybių siūlomomis programomis, Lietuvos programa šiuo metu nėra itin konkurencinga. Lietuva pritraukia tik mažiau potencialo turinčius, ankstyvesnės stadijos startuolius, kuriems sudėtinga greitai augti ir plėsti verslus, įkurtus Lietuvoje, startuoliai susiduria su sunkumais pateikdami prašymus dėl leidimų gyventi išdavimo, įkurti įmones terminų ir kt.

Nuo 2014 m. teisinio reguliavimo priemonėmis sumažintas fiktyvių įmonių steigimo reiškinys turėjo įtakos ir leidimų laikinai gyventi teisėtos veiklos pagrindu mažėjimui – 2019 m. išduoti 302 leidimai (2018 m. – 686). **Tačiau praktikoje vis dar nustatoma piktnaudžiavimo atvejų, kai užsieniečiai, kurie siekia gauti leidimus laikinai gyventi ar nacionalines vizas, tik formaliai atitinka teisės aktuose nustatytus leidimo laikinai gyventi išdavimo ar pakeitimo,**

nacionalinės vizos išdavimo pagrindus, todėl būtina stiprinti užsieniečių teisėto buvimo Lietuvoje kontrolę ir eliminuoti piktnaudžiavimo galimybes.

Dėl didėjančio atvykstančiųjų skaičiaus atitinkamai auga apkrova migracinėms procedūroms, todėl būtina plėtoti informacines sistemas, prireikus – supaprastinti imigracines procedūras.

Rekomendacijos imigracijos srityje:

- įgyvendinti trūkstamos darbo jėgos pritraukimo politiką, reaguojant į darbo rinkos poreikius ir atsižvelgiant į Lietuvos piliečių padėtį darbo rinkoje;
- būtina užtikrinti, kad Lietuvos teisiniu reglamentavimu užtikrintos palankesnės imigracijos procedūros nesudarytų galimybės piktnaudžiauti jomis ir neskatintų telkti pigią darbo jėgą iš trečiųjų šalių;
- supaprastinti taikomas procedūras aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečiams ir startuoliams, siekiant pritraukti į darbo rinką ir išlaikyti kvalifikuotus, aukštąjį išsilavinimą turinčius užsieniečius;
- diegti informacines technologijas ir kitas priemones, kurios leistų supaprastinti ir pagreitinti imigracijos procedūras;
- stiprinti užsieniečių teisėto atvykimo, buvimo ir darbo Lietuvos Respublikoje kontrolę, stebėti ir laiku pašalinti piktnaudžiavimo imigracijos procedūromis priežastis;
- reglamentuoti Lietuvoje gyvenančių ir atvykstančių JK piliečių teisinį statusą, JK tapus trečiąja šalimi;
- užtikrinti JK piliečių informavimą apie pokyčius, susijusius su „Brexit’u“;
- gerinti užsieniečių aptarnavimo kokybę ir informacijos apie imigracijos procedūras teikimą.

3. Prieglobsčio (tarptautinės apsaugos) sritis

- solidarumas su ES valstybėmis narėmis;
- prieglobsčio prašytojų priėmimo sąlygų užtikrinimas ir gerinimas;
- prieglobsčio sistemos tobulinimas;
- priėmimo sąlygų stebėseną.

2019 m. Vyriausybės migracijos komisija pritarė Lietuvos dalyvavimui teikiant pagalbą pietinėms ES valstybėms narėms, perkelti iš jų Viduržemio jūroje išgelbėtus užsieniečius, kuriems reikia prieglobsčio. 2019 m. Lietuva perkėlė 7 tokius užsieniečius. Naštos pasidalijimas ES kontekste toliau išlieka aktualus valstybių narių solidarumo klausimas, kuris bus sprendžiamas derinant ES teisės aktus. Ne mažiau aktualus yra ir dalyvavimas ES inicijuojamose ir finansuojamose perkėlimo iš trečiųjų šalių, kenčiančių nuo prieglobsčio prašytojų antplūdžio, programose.

2019 m. prieglobsčio srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ Viduržemio jūroje išgelbėtų užsieniečių, kuriems reikia prieglobsčio, perkėlimas į Lietuvos Respubliką;
- ✓ Užsieniečių registracijos centre atidarytos naujos pažeidžiamų, turinčių ypatingų poreikių asmenų apgyvendinimo patalpos;

- ✓ gerintos priėmimo sąlygos pasienio kontrolės punktuose;
- ✓ prieglobsčio prašytojams sudaryta galimybė dirbti Lietuvos Respublikoje, jei per 6 mėnesius nepriimtas sprendimas dėl prieglobsčio;
- ✓ vykdyta alternatyvaus apgyvendinimo plėtra;
- ✓ optimizuoti tam tikri prieglobsčio suteikimo procedūros elementai;
- ✓ tobulintos statistinių duomenų rinkimo ir analizės sistemos;
- ✓ vykdyta priėmimo sąlygų ir prieglobsčio procedūrų įgyvendinimo stebėseną;
- ✓ kelta darbuotojų kvalifikacija.

2019 m. gauti 646 prašymai suteikti prieglobstį, t. y. 53 proc. daugiau nei 2018 m. Daugiausia prašymų pateikė Rusijos Federacijos, Tadžikistano Respublikos, Baltarusijos Respublikos, Sirijos Arabų Respublikos ir Turkijos Respublikos piliečiai. **Dėl padidėjusių prieglobsčio prašytojų srautų, išaugo jiems apgyvendinti skirtų vietų poreikis. 2019 m. pasienio kontrolės punktuose prašymus dėl prieglobsčio pateikė 440 užsieniečių (daugiausia Rusijos Federacijos ir Tadžikistano Respublikos piliečiai, piktnaudžiaujantys prieglobsčio institutu).** 2019 m. pabaigoje pasienio kontrolės punktuose gyveno apie 50 prieglobsčio prašytojų. Užsieniečių registracijos centre ir pasienio kontrolės punktuose pradėjo trūkti apgyvendinimo vietų.

Kasmet auga neišnagrinėtų prašymų suteikti prieglobstį likutis, kuris 2019 m. pabaigoje siekė virš 400 bylų. **Perkrauta prieglobsčio sistema dėl ilgai trunkančių prieglobsčio procedūrų lemia ilgesnį prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo laikotarpį ir lemia padidėjusius priėmimo sąlygų kaštus bei apgyvendinimo vietų prieglobsčio prašytojams trūkumą.**

2019 m. pagal Dublino reglamentą Lietuvos Respublikai perduota 111 asmenų. 11 užsieniečių iš Lietuvos Respublikos perduoti kitoms Dublino reglamentą įgyvendinančioms valstybėms. Didelis Lietuvai perduotų asmenų skaičius rodo, kad **į paskirties valstybes užsieniečiai keliauja per Lietuvą tranzitu arba piktnaudžiauja Lietuvos konsulinėmis paslaugomis.**

Nevyriausybinų organizacijų vykdytos priėmimo sąlygų stebėsenos metu buvo gautos rekomendacijos dėl priėmimo sąlygų pasienio kontrolės punktuose gerinimo ir pareigūnų mokymo apie prieglobsčio procedūras. Po Seimo kontrolieriaus atlikto Užsieniečių registracijos centro patikrinimo **buvo pateiktos rekomendacijos tobulinti centre teikiamas paslaugas, ypač maitinimo, sveikatos priežiūros ir higienos užtikrinimo srityse, gerinti specialiuosius poreikius turinčių asmenų priėmimo sąlygas, vietoj sulaikymo šeimoms taikyti alternatyvias sulaikymui priemones.**

Nors prieglobsčio prašytojams sudaryta galimybė dirbti Lietuvos Respublikoje, jei per 6 mėnesius nepriimtas sprendimas dėl prieglobsčio, jiems kyla problemos registruotis Užimtumo tarnyboje, nes pagal galiojančius teisės aktus registruotis Užimtumo tarnyboje užsieniečiai gali tik turėdami leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje. Iš tolimesnių šalių atvykusiems prieglobsčio prašytojams, nespėjusiems pramokti lietuviškai, dažnai būtina darbo vietoje suteikti vertimo paslaugas (šiuo metu pagalbą teikia Vilniaus arkivyskupijos Carito, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos, Pabėgėlių priėmimo centro organizuojami vertėjai).

Prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo modelis jau kelintus metus keičiamas ir pritaikomas prie kintančių srautų, tačiau vis dar nėra pakankamai lankstus, kad reaguotų į didelius atvykstančiųjų srautų pokyčius.

- atlikti maksimalių priėmimo sąlygų pajėgumų vertinimą, sukurti lanksčią apgyvendinimo poreikius užtikrinančią sistemą;
- tobulinti alternatyvaus apgyvendinimo sistemą;
- plėtoti alternatyvaus sulaikymo mechanizmą;
- gerinti materialines prieglobsčio prašytojų sąlygas;
- spartinti prieglobsčio prašymų nagrinėjimo procedūras, tobulinti nepagrįstų prašymų nagrinėjimo mechanizmą;
- aktyviai dalyvauti kuriant Bendros Europos prieglobsčio sistemos III etapą, kartu atsižvelgti į nacionalinius interesus, ypač svarstant užsieniečių, kuriems reikia prieglobsčio, perkėlimo mechanizmus;
- dalyvauti ES perkėlimo programose, atsižvelgiant į Lietuvos prisiimtus įsipareigojimus ir prisidedant pagal Lietuvos galimybes ir interesus.

4. Užsieniečių integracijos sritis

- Užsieniečių integracijos į visuomenę 2018–2020 metų veiksmų plano įgyvendinimas;
- Pabėgėlių, migracijos ir integracijos fondo remiamų projektinių veiklų įgyvendinimas;
- užsieniečių integravimas į darbo rinką;
- tolerancijos skatinimas;
- užsienio studentų ir dėstytojų pritraukimas.

Daugėjant į Lietuvą imigruojančių užsieniečių, kartu atsiranda ir socialinių problemų, susijusių su adaptacija ir integracija į visuomenę, kurias būtina laiku nustatyti ir spręsti. **Lietuvoje vis dar egzistuoja fragmentuota trečiųjų šalių piliečių integracijos sistema: tarpinstitucinio bendradarbiavimo trūkumas, nėra integracijos stebėsenos ir vertinimo sistemos.**

2019 m. integracijos srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ įgyvendinami trijų integracijos centrų savivaldybėse projektai;
- ✓ Pabėgėlių priėmimo centras plėtojo paslaugų teikimo veiklas;
- ✓ vykdyta toleranciją skatinanti visuomenės informavimo kampanija;
- ✓ organizuoti mokymai darbdaviams, skirti integracijos ir lygių galimybių temai;
- ✓ Migracijos ir integracijos informacinės platformos vykdyta informavimo apie integraciją veikla;
- ✓ skirta biudžeto lėšų magistrantūros arba dalinėms užsieniečių studijoms apmokėti;
- ✓ finansuoti užsienio šalių dėstytojų vizitai Lietuvos aukštosiose mokyklose;
- ✓ plėtotas mokyklų, pasirengusių integruoti atvykstančius užsieniečius, tinklas;
- ✓ organizuoti forumai dirbantiems su iš užsienio atvykstančiais vaikais;
- ✓ vykdytos užsieniečių informavimo priemonės apie darbo ir gyvenimo sąlygas Lietuvoje, apie darbuotojų teises bei galimybes jas ginti;
- ✓ studijuojantiems sudarytos palankesnės sąlygos dirbti;
- ✓ skatintas užsieniečių įtraukimas į socialinę ir ekonominę veiklą;

Darbdaviai dažnai vengia įdarbinti kitos religijos, vertybių, tradicijų ir, svarbiausia, lietuvių kalbos nemokančius darbuotojus. Šiuo metu įgyvendinami keli projektai, kur užsieniečiai turi galimybę nemokamai lankyti lietuvių kalbos kursus, tačiau to nepakanka darbo ieškantiems ar jau dirbantiems užsieniečiams.

Kalbos barjeras taip pat turi didelę įtaką mokymo procese. Viena iš priežasčių, dėl kurių studentai užsieniečiai nelieka dirbti Lietuvoje, yra kalbos barjeras. TMO tyrimas⁶, atliktas 2019 m., parodė, kad Lietuvoje norėtų likti 50 proc. studentų, todėl turėtų būti nuodugniau ištirtos priežastys, dėl kurių Lietuvoje lieka tik apie 7 proc. užsienio studentų.

Tarpkultūrinių kompetencijų stygius pasireiškia daugelyje sričių, tačiau ypač jį reikėtų vystyti mokymo įstaigose, įdarbinimo sferoje, sveikatos apsaugos sektoriuje, bendruomenių lygmeniu.

Ypač pažeidžiamoje padėtyje yra Lietuvoje prieglobstį gavę užsieniečiai, kurie susiduria su patriarchalinių lyčių santykių padiktuotais iššūkiais (tradicinis lyčių vaidmenų pasiskirstymas šeimose), didele rizika susidurti su prievarta, smurtu, skurdu, ekonomine priklausomybe. Jiems kyla daug sunkumų integruojantis švietimo sistemoje, darbo rinkoje, gaunant socialinę apsaugą, būstą. **Kalbos įgūdžių stoka, pagalbos ieškant darbo trūkumas bei išsilavinimo ir (ar) kvalifikacijos neturėjimas, nepaklausios specialybės, užsienyje įgytų diplomų ir kvalifikacijų nepripažinimas Lietuvoje yra svarbiausios prieglobsčio gavėjų įsidarbinimo kliūtys.** Prieglobsčio gavėjų moterų galimybės aktyviai dalyvauti darbo rinkoje dar sudėtingesnės, dažnai jos yra apribotos vaikų priežiūros pareiga, šeimos tradicijų, kurios draudžia moterims dirbti, jeigu vyras yra bedarbis, ir stereotipų dėl lyties ir etniškumo.

2019 m. didelis dėmesys Lietuvoje buvo skiriamas tolerancijos skatinimui ir diskriminacijos mažinimui. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba 2019 m. dėl diskriminacijos rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės ir etninės priklausomybės pagrindu gavo 36 skundus, tai net 2 kartus mažiau nei 2018 m. (82). **Tačiau grėsmė būti išnaudojamam darbo rinkoje, nežinojimas, kur kreiptis pagalbos, savo teisių nežinojimas tarp užsieniečių išlieka vis dar didele problema.**

Iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo 2019 m. buvo remiami projektai, skirti trečiųjų šalių piliečių integracijos priemonėms įgyvendinti. Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos užsieniečių integracijos centruose ir Pabėgėlių priėmimo centre buvo teikiamos informavimo, socialinės, psichologinės, vertimo, teisinės paslaugos, organizuoti lietuvių kalbos, pilietinio ugdymo mokymai. 2019 m. integracijai skirtose programose dalyvavo 2 376 dalyviai, t. y. 6,44 proc. daugiau nei 2018 m. Įgyvendinant projektines veiklas tikslinga orientuotis ir į tikslinės grupės saviraišką, žinių ir patirties sklaidą, kuri gali atnešti naudos ir priimančiai visuomenei. **Tačiau teikiamos paslaugos neatliepia visų Lietuvoje esančių užsieniečių paslaugų poreikio, nepakankamai ištraukusios savivaldybės, trūksta prieinamumo prie įvairių kalbų vertimo paslaugų.**

Kiekviena užsieniečių, atvykusių darbo, studijų, šeimų susijungimo ar kt. tikslais, kategorija reikalauja tikslinių integracijos priemonių, įgyvendinamų tiek valstybiniu, tiek ir savivaldos lygmenimis. Savo efektyvumu atskiroms kategorijoms svarbios yra tiek valstybės lygmeniu nustatytos priemonės, tiek ir bendruomeninių, visuomeninių ir nevyriausybinių organizacijų vykdoma veikla ir iniciatyvos.

Užtikrinant integracijos proceso efektyvumą ir siekiant sėkmingos užsieniečių adaptacijos ir integracijos į Lietuvos visuomenės gyvenimą, rekomenduotina:

- įvertinti užsieniečių teisės dirbti Lietuvos Respublikoje reglamentavimą, sudaryti palankesnes galimybes dirbti studentams ir studijas ar mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus užbaigusiesiems užsieniečiams;

⁶ https://www.smpf.lt/wp-content/uploads/2019/09/TMO_Studentu_tyrimas_maketas_FINAL.pdf

- didinti savivaldybių kompetencijas užsieniečių integracijos srityje, remti užsieniečių įsitraukimą į bendruomenių veiklą;
- parengti nacionalinę lietuvių kalbos mokymo programą užsieniečiams ir mokymo įgyvendinimo metodiką;
- įgyvendinti projektus užsieniečių saviraiškai, inovatyvumui ir verslumui skatinti bei kultūrinei atskirčiai mažinti.

5. Kovos su neteisėta migracija sritis

- neteisėtos migracijos prevencija ir kontrolė;
- efektyvus valstybės sienos valdymas;
- grąžinimo procedūrų efektyvumo didinimas;
- kova su piktnaudžiavimu;
- tarpinstitucinio bendradarbiavimo užsieniečių kontrolės srityje stiprinimas;
- bendradarbiavimo su kaimyninių šalių pasienio tarnybomis stiprinimas.

Įgyvendinus migracijos procesų valdymo sistemos pertvarką, nuo 2019 m. liepos 1 d. Valstybės sienos apsaugos tarnyba perėmė iš Policijos departamento visas funkcijas neteisėtos migracijos srityje. **Valstybės sienos apsaugos tarnyba tapo pagrindine institucija, vykdančia užsieniečių kontrolę ir neteisėtos migracijos prevenciją.** Funkcijoms, susijusioms su užsieniečių kontrole ir neteisėtos migracijos prevencija, Valstybės sienos apsaugos tarnyboje įsteigti Vilniaus, Varėnos, Pagėgių pasienio rinktinių migracijos skyriai.

2019 m. kovos su neteisėta migracija srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ stiprinta neteisėtos migracijos prevencijos ir užsieniečių kontrolės valdymo sistema;
- ✓ vykdyti patikrinimai dėl užsieniečių nelegalaus darbo bei neteisėto buvimo ar gyvenimo;
- ✓ pasirašyti tarpinstituciniai bendradarbiavimo neteisėtos migracijos prevencijos ir užsieniečių kontrolės bei nelegalaus darbo ir neteisėto buvimo ar gyvenimo prevencijos ir kontrolės srityse;
- ✓ koordinuoti ir vykdyti bendri Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos Respublikų bei Lietuvos ir Baltarusijos sienos apsaugos tarnybų kriminalinės žvalgybos subjektų tyrimo veiksmai;
- ✓ vykdytos bendros tikslinės pasienio operacijos, skirtos nelegalios migracijos prevencijai ir užkardymui;
- ✓ užtikrinamos veiksmingos užsieniečių grąžinimo priemonės;
- ✓ fiziniams ir juridiniams asmenims, kviečiantiems pas save užsieniečius, nustatyta pareiga prisiimti už juos atsakomybę, darbdaviams – pareiga informuoti apie užsieniečio neatvykimą;
- ✓ stiprinta valstybės sienos apsaugos kontrolė diegiant sienos stebėjimo priemones;
- ✓ pasirašytas susitarimas su Vietnamo Socialistine Respublika dėl piliečių readmisijos;
- ✓ pasirašytas protokolas su Ukraina dėl ES ir Ukrainos susitarimo dėl readmisijos įgyvendinimo;
- ✓ vykdytos teisėsaugos institucijų neteisėtos migracijos prevencijos ir kontrolės priemonės.

2019 m. Lietuvoje neteisėtų migrantų skaičius, palyginti su 2018 m., sumažėjo 2 kartus (ir sudarė 167), pagrindinės priežastys: sumažėjo Vietnamo piliečių neteisėtos migracijos srautas ir daugiau nei 2,5 karto sumažėjo sulaikytų neteisėtų migrantų, atvykusių reisu Atėnai–Vilnius. Kartu keitėsi nelegalios migracijos maršrutai: mažėjo neteisėtai patekusių į Lietuvą iš Baltarusijos pusės ir augo neteisėtai patekusių į Lietuvą iš Latvijos skaičius. Sulaikyta apie 2 kartus mažiau (palyginti su 2018 m.) trečiųjų šalių piliečių, kurie neteisėtai perėjo Lietuvos saugomą ES išorės sieną.

Iš Lietuvos į užsienio valstybes grąžinamų užsieniečių skaičius 2019 m. sumažėjo 4,1 proc. – buvo grąžinti 2 276 užsieniečiai (2018 m. – 2 373). Dalis grąžinamų asmenų (dažniausiai prieglobsčio prašėsi užsieniečiai) į kilmės valstybes grįžta savanoriškai, pasinaudoję PMIF projekto, kurį įgyvendina TMO Vilniaus biuras, pagalba. Asmenims, kuriems reikalinga parama grįžimui, tokia grąžinimo forma yra skatinama, nes yra daug efektyvesnė už priverstinį grąžinimą. 2019 m. savanoriško grįžimo pagalba buvo suteikta 61 užsieniečiui iš 16 užsienio šalių. **Nuo 2019 m. TMO nebevykdo projektinės veiklos dėl reintegracijos paslaugų savanoriškai grįžtantiems asmenims, todėl savanoriško grįžimo funkcionalumas nėra užtikrinamas visa apimtimi.**

Užsieniečių registracijos centre grąžinimo laukiantys užsieniečiai nėra pakankamai aprūpinami materialinėmis priemonėmis. **Centre grąžinamiems asmenims nėra sudarytos alternatyvios sulaikymui sąlygos (ypač reikalingos šeimoms).**

2019 m. sustiprinus tarpinstitucinį bendradarbiavimą ir neteisėtos migracijos prevencijos ir užsieniečių kontrolės valdymo sistemą, kovojant su piktnaudžiavimu, teisėtos imigracijos galimybėmis buvo panaikinta 5 640 leidimų laikinai gyventi Lietuvoje, t. y. beveik 3 kartus daugiau nei 2018 m. **Pažymėtina, kad, didėjant į Lietuvos Respubliką atvykstančių dirbti užsieniečių srautams, kartu didėja užsieniečių išnaudojimo ir prekybos žmonėmis rizika.**

2019 m. Užimtumo tarnyba susidūrė su galimais užsieniečių kvalifikaciją bei darbo patirtį įrodančių dokumentų klastojimo atvejais. Dėl galimai suklastotų dokumentų buvo kreiptasi į kompetentingas institucijas, tačiau nustatyti dokumentų klastojimo atvejus gana sudėtinga, nes daugeliu atvejų buvo atsisakyta pradėti ikiteisminius tyrimus arba negautas atsakymas iš užsienio kompetentingų institucijų, išdavusių kvalifikaciją arba darbo patirtį įrodančius dokumentus. Užimtumo tarnyba taip pat susidūrė su užsieniečių pateiktais suklastotais leidimais dirbti Lietuvos Respublikoje, buvo aptiktas ir suklastotas sprendimas dėl užsieniečio darbo atitikties darbo rinkos poreikiams priėmimo. Daugiausiai suklastotų dokumentų buvo dėl Nigerijos Federacinės Respublikos, Uzbekistano Respublikos bei Kazachstano Respublikos piliečių.

Efektyvinant kovos su neteisėta migraciją priemones, rekomenduotina:

- sudaryti susitarimus grąžinimo srityje su trečiosiomis šalimis;
- didinti savanoriško grįžimo apimtį;
- diegti sienos stebėjimo sistemas;
- sudaryti veiksmų planus su kaimyninių valstybių pasienio tarnybomis;
- vykdyti aktyvias užsieniečių išnaudojimo ir nelegalaus darbo kontrolės priemones;
- bendradarbiauti su trečiųjų šalių institucijomis asmenų gabenimo ir prekybos žmonėmis klausimais;
- gerinti pasienio kontrolės punktų infrastruktūrą;
- gerinti sulaikytų užsieniečių materialines priėmimo sąlygas;
- stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą atliekant bendrus veiksmus nelegalios migracijos kontrolės srityje.

6. Institucinės sandaros ir bendradarbiavimo tobulinimo sritis

- nuolatinis su migracijos procesais dirbančių institucijų veiklos tobulinimas;
- tarpinstitucinės sąveikos elektroninėje erdvėje kūrimas;
- administracinių paslaugų gerinimas.

2019 m. liepos 1 d. įgyvendinus migracijos procesų valdymo sistemos reformą, Migracijos departamentas su teritoriniais padaliniais tapo pagrindine migracijos paslaugas teikiančia įstaiga Lietuvoje. Migracijos departamentas tapo atsakinga institucija ne tik už užsieniečių teisinės padėties, Lietuvos Respublikos pilietybės klausimų sprendimą, bet ir už asmens tapatybę ir Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančių dokumentų, tarnybinių pasų išdavimą.

2019 m. institucinės sandaros srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ įgyvendinta migracijos procesų valdymo sistemos reforma;
- ✓ diegiama Lietuvos migracijos informacinė sistema MIGRIS;
- ✓ atnaujinta interneto svetainė www.migracija.lt;
- ✓ įdiegtas vienodas klientų aptarnavimo standartas;
- ✓ sudaryti tarpinstituciniai susitarimai dėl bendradarbiavimo migracijos srityje.

Siekiant gerinti migracijos paslaugų teikimo ir klientų aptarnavimo kokybę, 2019 m. spalio mėn. pradėjo veikti MIGRIS informacinė sistema, todėl daugėjo teikiamų elektroninių paslaugų. MIGRIO pirmasis prieaugis suteikė galimybę tvarkyti ir stebėti procedūras, susijusias su teisėtu atvykimu ar buvimu Lietuvos Respublikoje.

Nuolat didėjantys užsieniečių srautai reikalauja inovatyvių ir technologiškai paremtų sprendimų, todėl informacinių technologijų plėtrai migracijos procesų administravimo srityje turi būti skiriamas esminis dėmesys.

Siekiant, kad migracijos politikos priemonių įgyvendinimas taptų efektyvesnis, institucinės sandaros veiksmingumo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo srityje rekomenduotina:

- mažinti administracinę našą efektyvinant vykdomas procedūras;
- užtikrinti elektroninių migracijos paslaugų plėtrą;
- gerinti migracijos paslaugų teikimo ir klientų aptarnavimo kokybę.

7. Tarptautinio bendradarbiavimo sritis

- migracijos procesų valdymas;
- bendras ES migracijos politikos formavimas;
- ES agentūrų ir tinklų veikla;
- santykiai su tarptautinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis;
- tarptautiniai susitarimai.

2019 m. Lietuva pirmininkavo Prahos proceso (regioninė bendradarbiavimo platforma migracijos srityje, apimanti 50 valstybių) Strateginei grupei ir atstovavo proceso renginiuose bei tarpregioninių procesų susitikimuose. Lietuvai svarbu, kad būtų išlaikyta geografinė pusiausvyra ES vykdomos išorės migracijos politikoje, ypač Rytų kaimynystės šalių atžvilgiu, todėl vadovavimas

šiam procesui, apimančiam rytinės Europos, Vakarų Balkanų ir Centrinės Azijos regionus, turėjo didelę politinę reikšmę, taip pat užtikrino Lietuvos matomumą tarptautiniu mastu.

2019 m. tarptautinio bendradarbiavimo srityje didžiausią reikšmę turėjo šios vykdytos priemonės:

- ✓ plėtoti santykiai su Rytų partnerystės šalimis;
- ✓ Lietuvos pirmininkavimas Prahos proceso strateginei grupei;
- ✓ įgyvendinamas bandomasis ES projektas, plėtojant teisėtos migracijos būdus;
- ✓ dalyvaujama įgyvendinant pasaulinius susitarimus dėl migracijos ir pabėgėlių;
- ✓ vykdomas bendradarbiavimas su Baltijos regiono šalimis;
- ✓ bendradarbiaujama su tarptautinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis migracijos procesų stebėsenos srityje;
- ✓ teikta pagalba migracijos srautų paveiktoms šalims;
- ✓ plėtoti susitarimai vizų politikos srityje;
- ✓ plėtoti susitarimai aukštojo mokslo bei kvalifikacijų pripažinimo srityje;
- ✓ plėtoti Lietuvos iniciatyva dėl bendrų ES išorės sienų stebėjimo standartų sukūrimo;
- ✓ plėtoti susitarimai su užsienio valstybėmis darbo, švietimo ir mokslo srityse;
- ✓ pasirengta „Brexit’o“ poveikiui migracijos sričiai;
- ✓ pasirašyti susitarimai readmisijos srityje (Vietnamo Socialistinė Respublika, Ukraina).

Šiuolaikiniame geopolitiniame kontekste svarbu išlaikyti glaudų ryšį su Lietuvai prioritetinėmis valstybėmis partnerėmis. Šis bendradarbiavimas bei gerosios praktikos perdavimas užtikrina paramą šių valstybių vedamoms administracinėms ir teisinėms reformoms bei padeda užtikrinti prisiimtinių tarptautinių įsipareigojimų kokybišką vykdymą ir reformų tęstinumą. **Norint pasiekti užsibrėžtus tikslus nelegalios migracijos prevencijos, teisėtos migracijos, darbuotojų pritraukimo, mokslo mainų ir kitose srityse, būtina plėtoti bendradarbiavimą su prioritetinių trečiųjų šalių institucijomis, sudarant atitinkamus susitarimus ir įgyvendinant bendrus projektus.**

Atskiros migracijos sritys tarptautiniame kontekste dažniausiai turi nevienodą svarbą, priklausomai nuo valstybių geografinės padėties, todėl bendrų interesų migracijos klausimais paprasčiau yra ieškoti savo regionuose. Šių dienų migracijos procesų valdymo kontekste regioniniai formatai įgauna vis svaresnį vaidmenį. Lietuva, plėtodama išorės migracijos santykius, nuosekliai laikosi prioritetinės – Rytų partnerystės krypties. **Lietuvos pirmininkavimas Prahos procesui gali būti išnaudotas ir savo prioritetams įgyvendinti, koordinuojant proceso veiklas.**

Derybų dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės perspektyvos kontekste gali kilti sunkumų siekiant, kad ES bendriems minimaliems išorės sienų stebėjimo standartams sukurti būtų numatytas tinkamas ES finansavimas.

2019 m. Lietuva prisidėjo prie pagalbos ES valstybėms narėms migracijos kontrolės ir prieglobsčio srityse. Solidarumas su ES valstybėmis narėmis migracijos valdymo ir prieglobsčio srityse dalyvaujant bendrose ES priemonėse gali turėti įtakos paramai iš ES institucijų ir valstybių Lietuvos iniciatyvoms ir interesams kitose srityse.

ES lygmeniu vyksta derybos su JK dėl išstojimo sąlygų ir tolesnio bendradarbiavimo. Šiame kontekste **Lietuvai būtina aktyviai siekti, kad nenukentėtų jos piliečių, gyvenančių JK, interesai ir kartu užtikrinti, kad JK išstojimo iš ES metu nekiltų jokio teisinio neapibrėžtumo JK piliečių atžvilgiu.**

Užtikrinant tarptautinio bendradarbiavimo migracijos srityje prioritetų įgyvendinimą ir tarptautinių santykių plėtrą, rekomenduotina:

- Dalyvauti bendruose ES projektuose, prisidedant prie valstybių narių solidarumo įgyvendinimo nelegalios migracijos prevencijos ir prieglobsčio srityse;
 - sudaryti bendradarbiavimo susitarimus su valstybėmis, aktualiomis migracijos srautų reguliavimo kontekste;
 - užtikrinti tinkamą atstovavimą Prahos procesui Lietuvos pirmininkavimo laikotarpiu 2020 m.;
 - plėtoti bendradarbiavimą su Rytų partnerystės šalimis;
 - užtikrinti sklandų migracijos procesų, susijusių su „Brexit’u“, funkcionavimą.
-